

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
LUDOVIKA

A poszthegemoniális hatalmi rendről... ...dióhéjban

Tálas Péter
NKE EJKK Stratégiai Védelmi Kutatóintézet (SVKI)
intézetvezető

A bevezető

A poszthegemoniális világrend történelmi perspektívából

Az új világrend tartalma

Az új világrend főszereplői

Az új világrend dilemmái

A hatalmi rend történelmi perspektívából

Nagyhatalmi egyensúly (1918–1945)

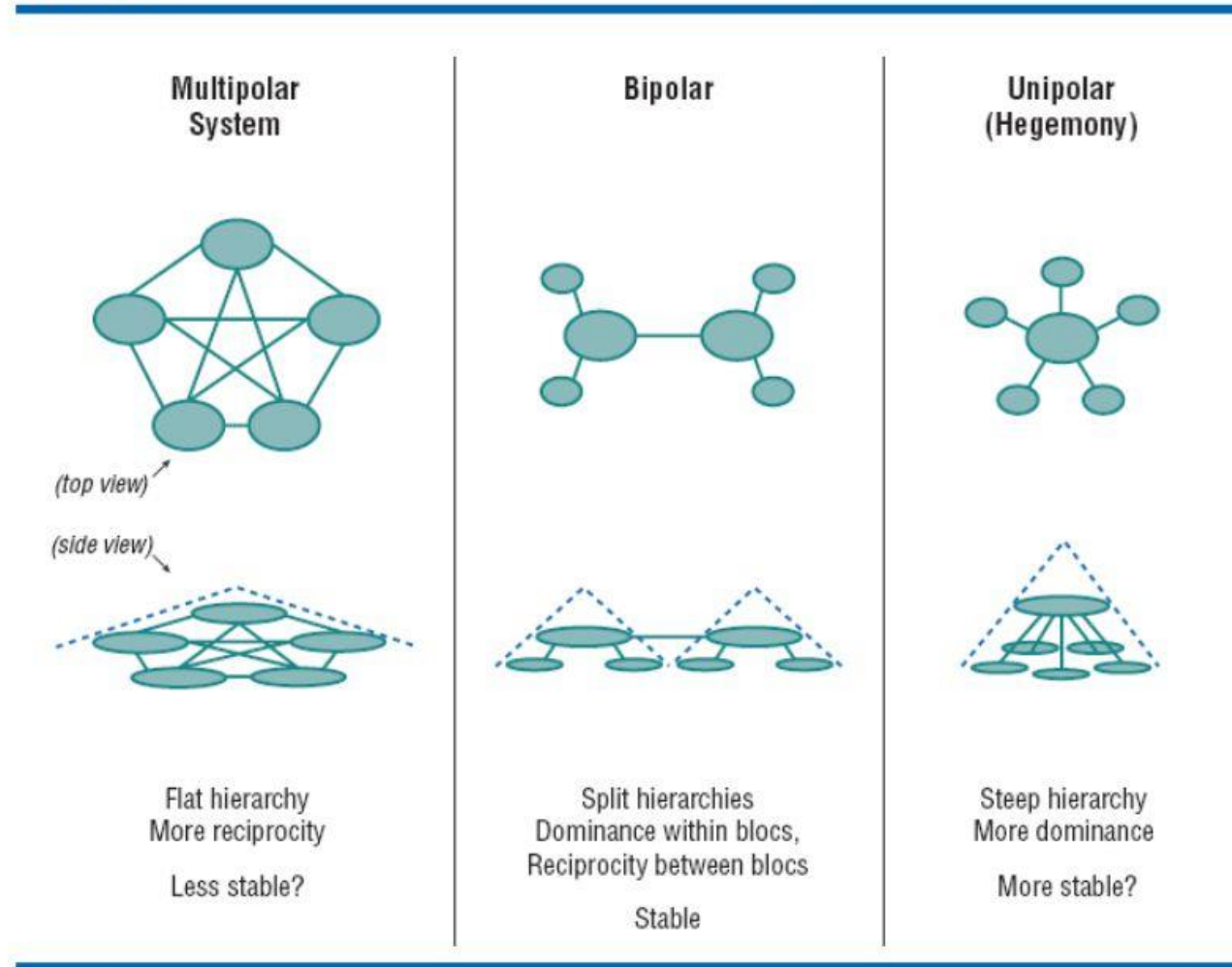
Bipoláris világrend (1945–1991)

Az Egyesült Államok unipoláris pillanata, hegemoniája (1991–2010-es évek)

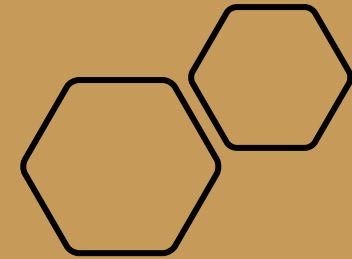
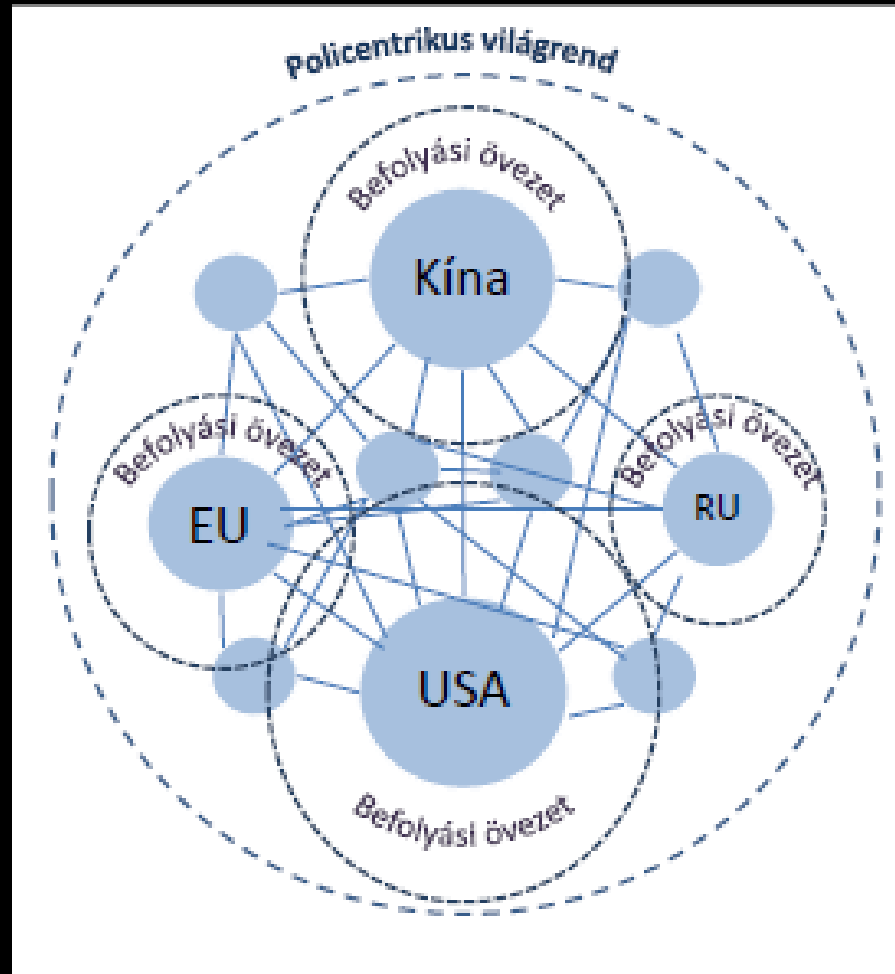
Poszthegemoniális világrend (2010-es évek – ????)

Kétpólusú (amerikai-kínai) vagy többpólusú világrend (???? –

FIGURE 2.3 Power Distribution in the International System

?

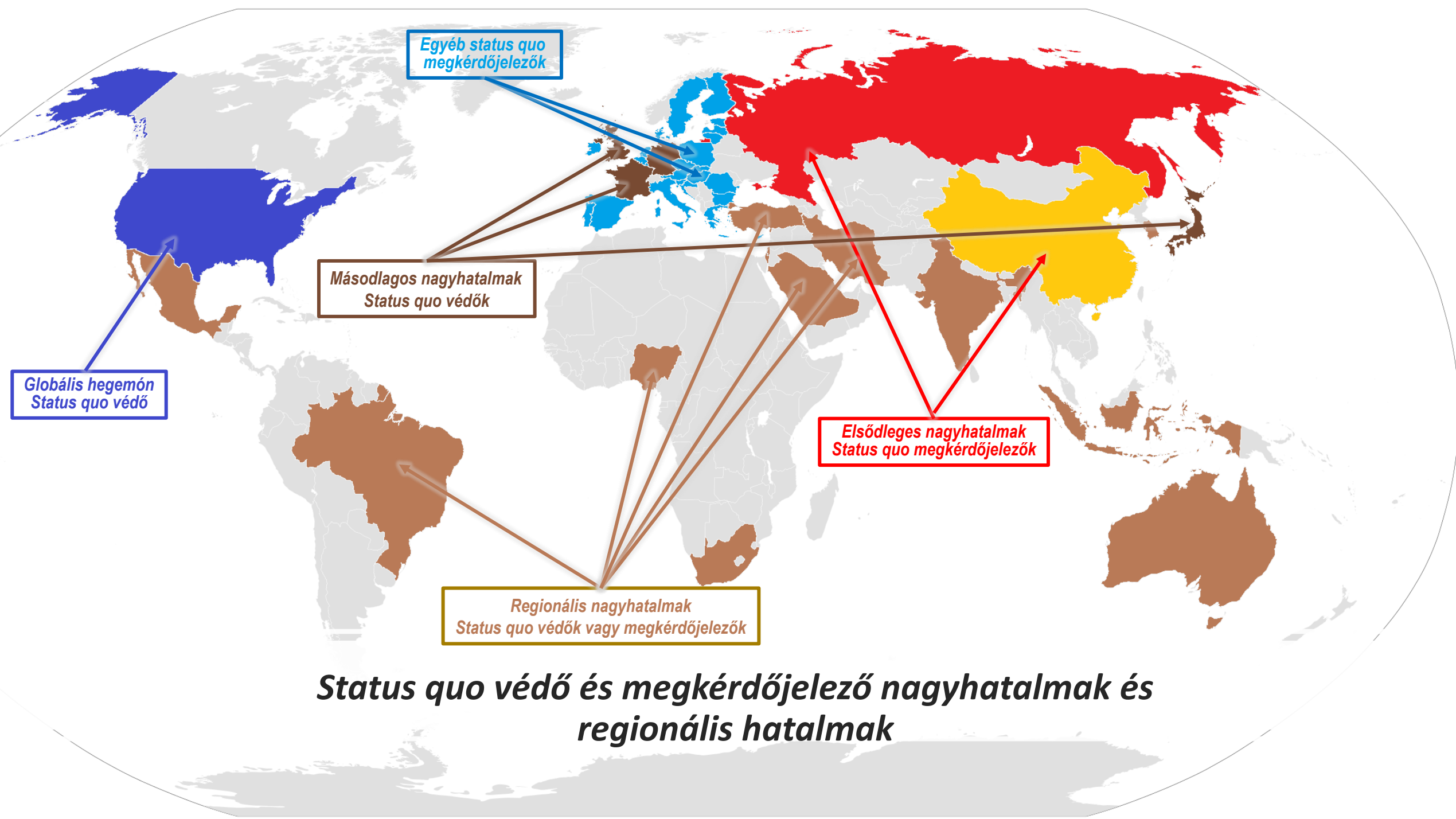

A poszthegemoniális világrend főszereplői és tartalma

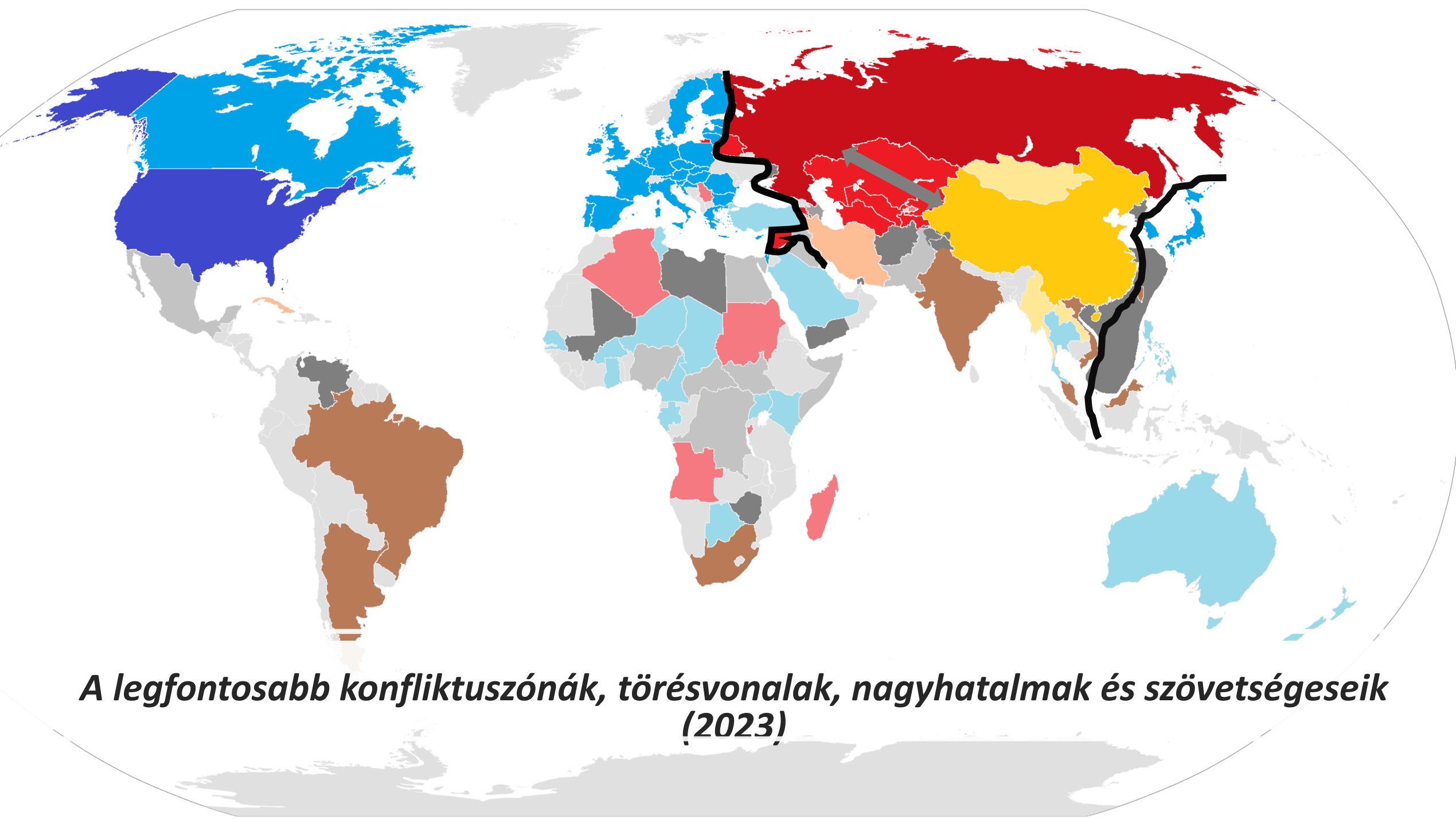
- Poszthegemoniális világrend **főszereplői**:
 - **A hegemon** (Egyesült Államok) + a **status quo védők** (USA szövetségesei) + a **status quo megkérdőjelezők** (pl. Kína, Oroszország, Irán, Törökország, Lengyelország, Magyarország stb.)
- Poszthegemoniális világrend **tartalma**:
 - a hegemon **nem tudja/nem akarja fenntartani a** korábbi **hatalmi struktúrát**, mert
 - **hatalmi képességei** egy-egy szektorban (gazdaság, katonai, diplomáciai, soft power stb.) vagy területen (globálisan vagy regionálisan) **megkérdőjeleződtek** (nem tudja)
 - **nem hoz hasznat a** korábbi globális vagy regionális **rendszer fenntartása** (nem akarja)
 - a status quo megkérdőjelezők **meg akarják változtatni a korábbi hatalmi rendet vagy erőviszonyt**, mert **magukat** elég **erősnek** vagy a **hegemont** elég **gyengének** érzik ehhez.

A nemzetközi rendszer változásnak tartalma

- **Változó hatalmi képességek** (főleg a hegemon rovására)
- **Erősödő hatalmi harc**
 - a globális és regionális befolyásért,
 - a befolyási övezetekért és az érdekszférákért
- A korábbi világrend **szabályrendszere megkérdőjeleződik**
 - Új szervezetek és intézmények
 - Új szabályok
- Mindez a **globalizáció kölcsönös függősége** mellett
 - A globalizáció széttöredezik?
 - Új ellátási láncok
- **Konfliktusosabb és tagoltabb** a nemzetközi hatalmi rend
 - Az orosz-ukrán háború tipikus poszthegemoniális konfliktus

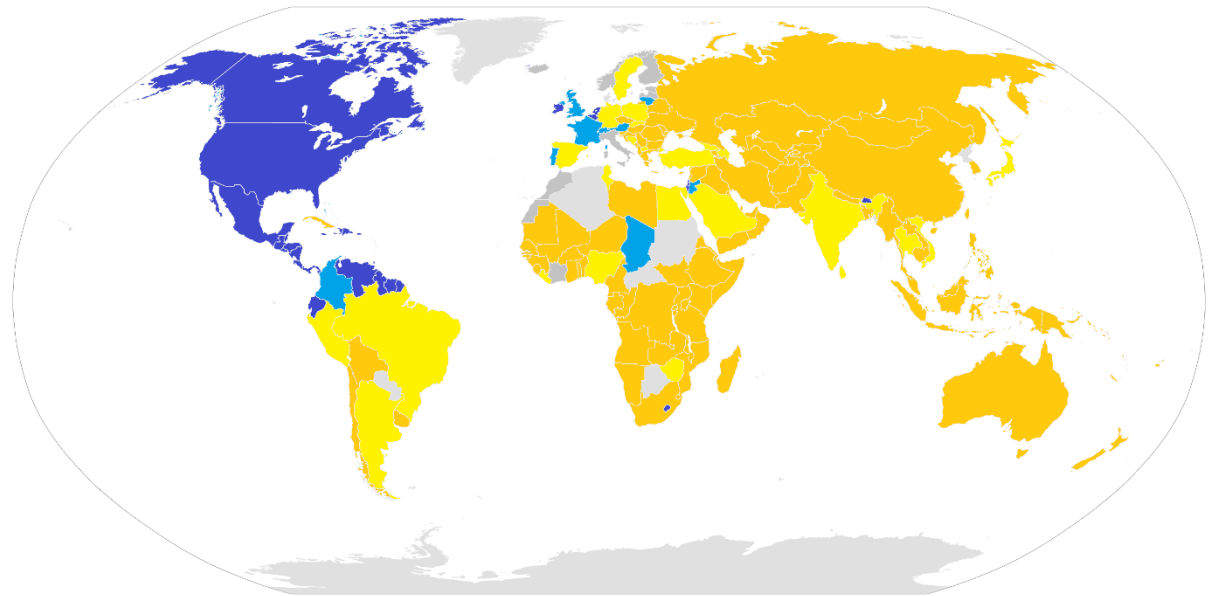
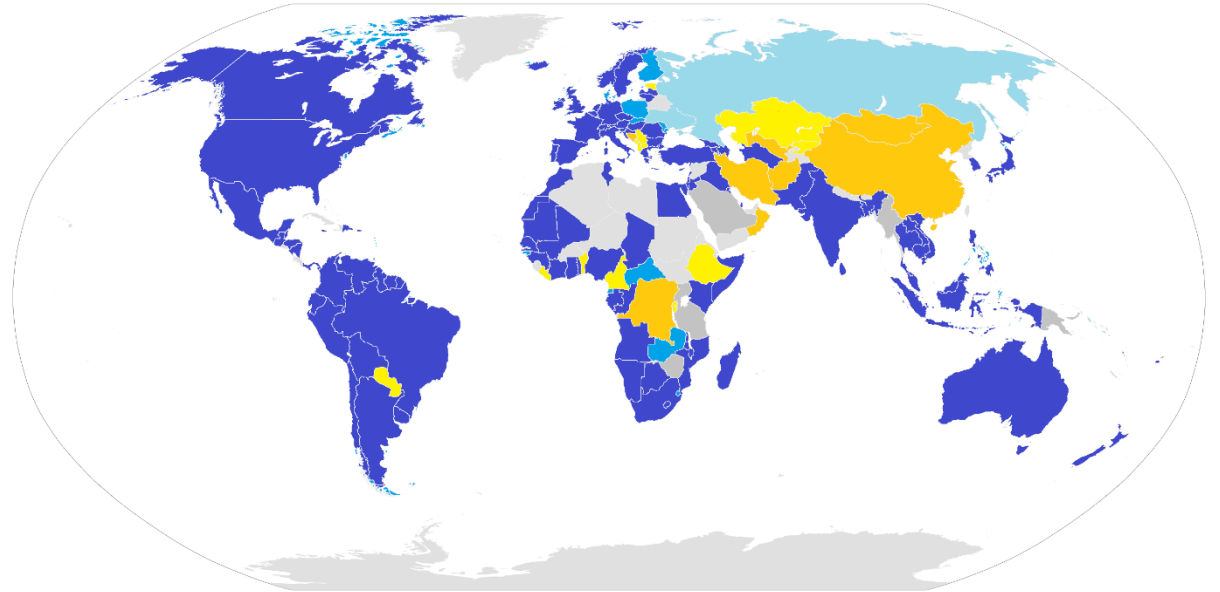
Status quo védő és megkérdőjelező nagyhatalmak és regionális hatalmak

***A legfontosabb konfliktuszónák, törésvonalak, nagyhatalmak és szövetségeseik
(2023)***

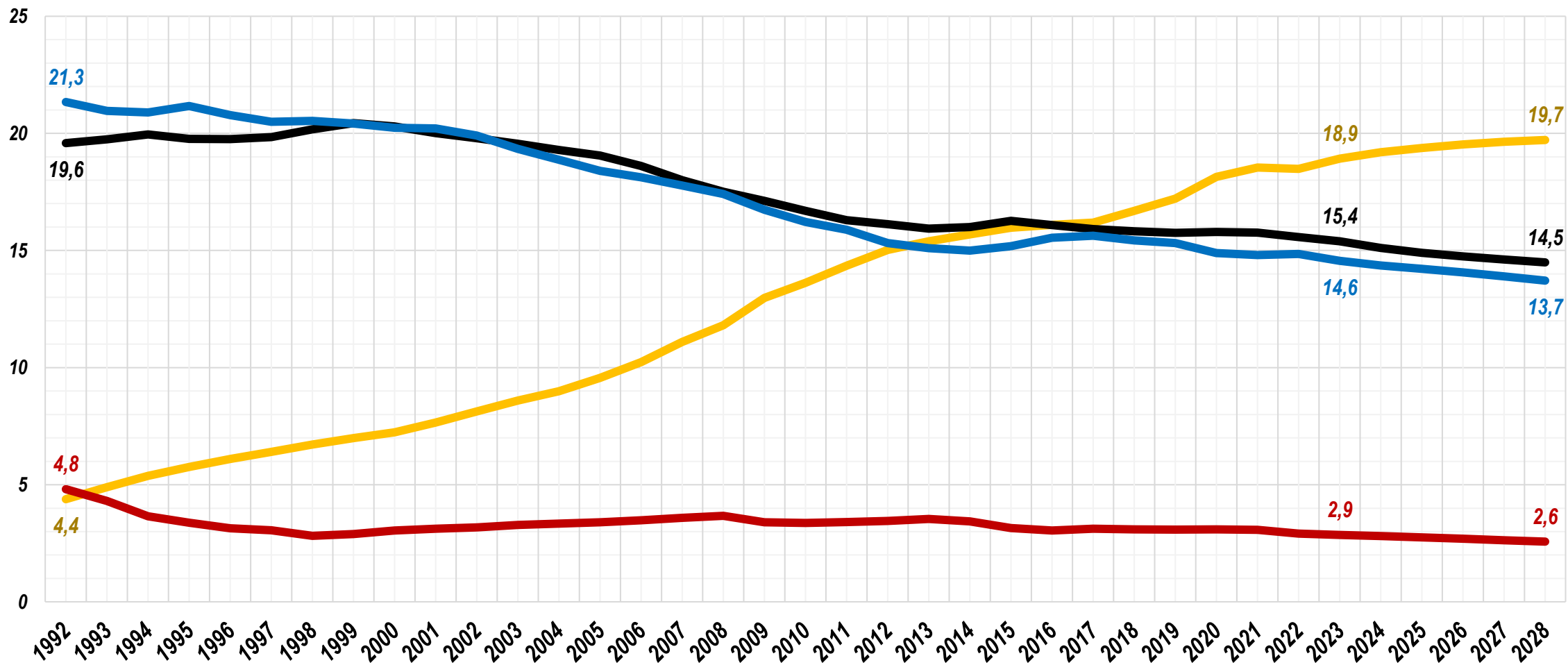
USA-Kína kereskedelmi háború 2000-2018

(Forrás: Lowy, IMF)

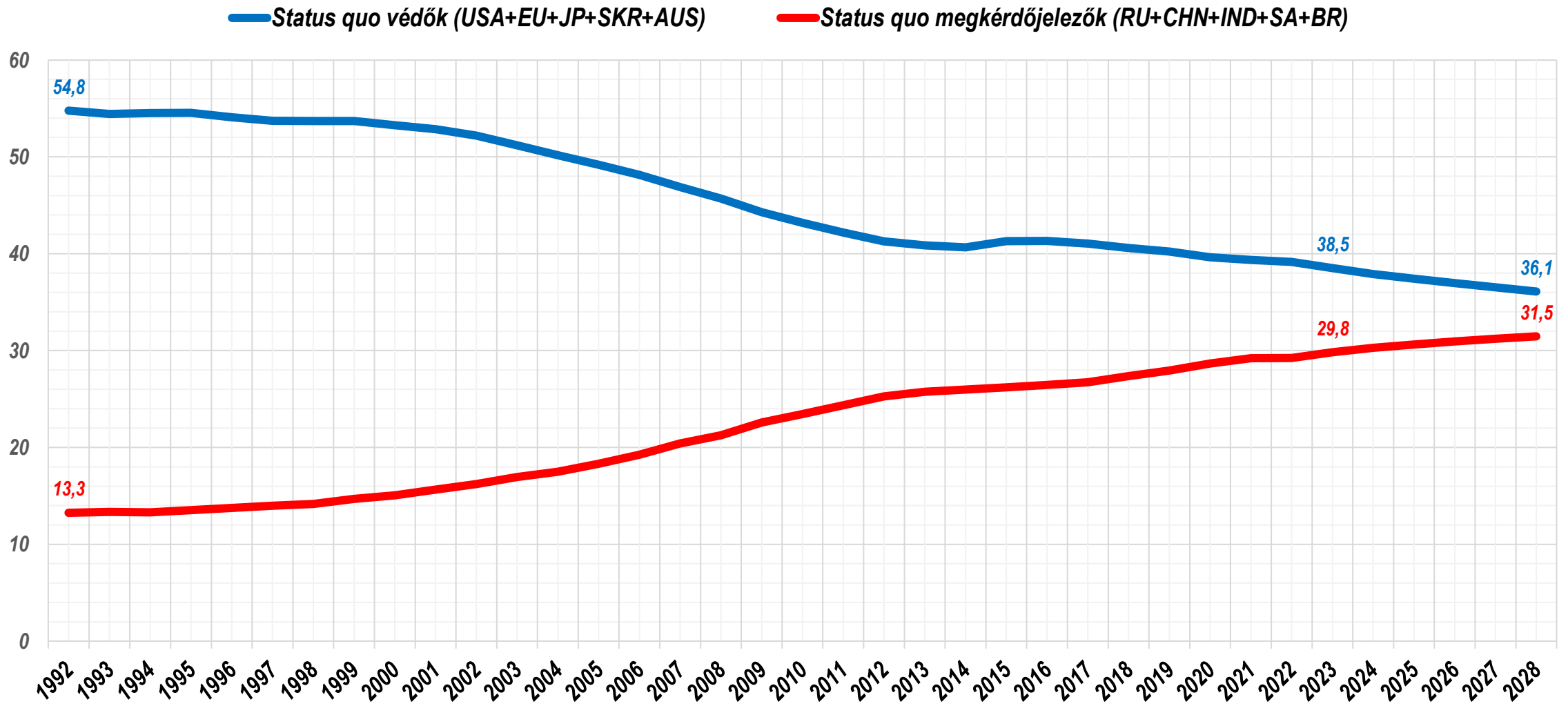

A világ nagyhatalmainak vásárlóerő-paritáson alapuló GDP részesedése a világ GDP-jéből (%)
(IMF, 2023)

Kína Egyesült Államok Európai Unió Oroszország

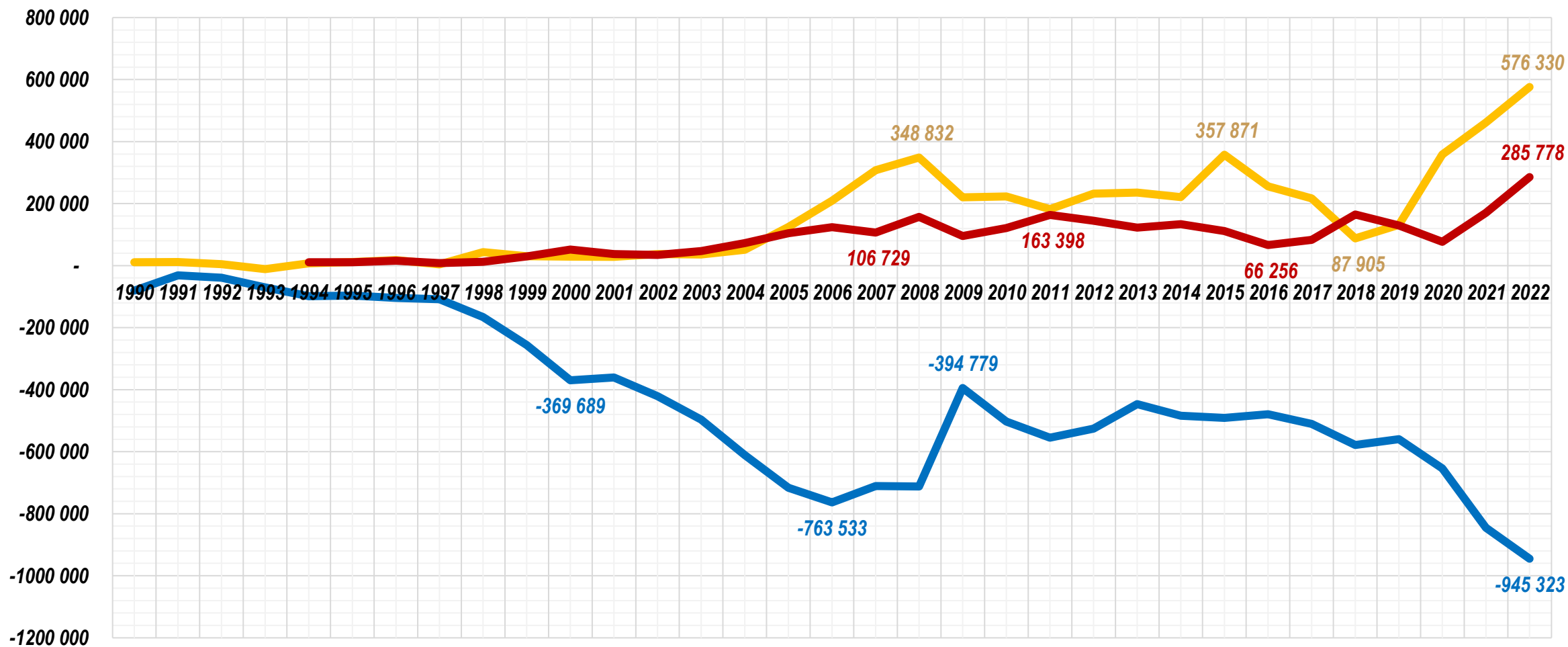

Vásárlóerő-paritáson alapuló GDP részesedése a világ GDP-jéből (%)
(IMF 2023)

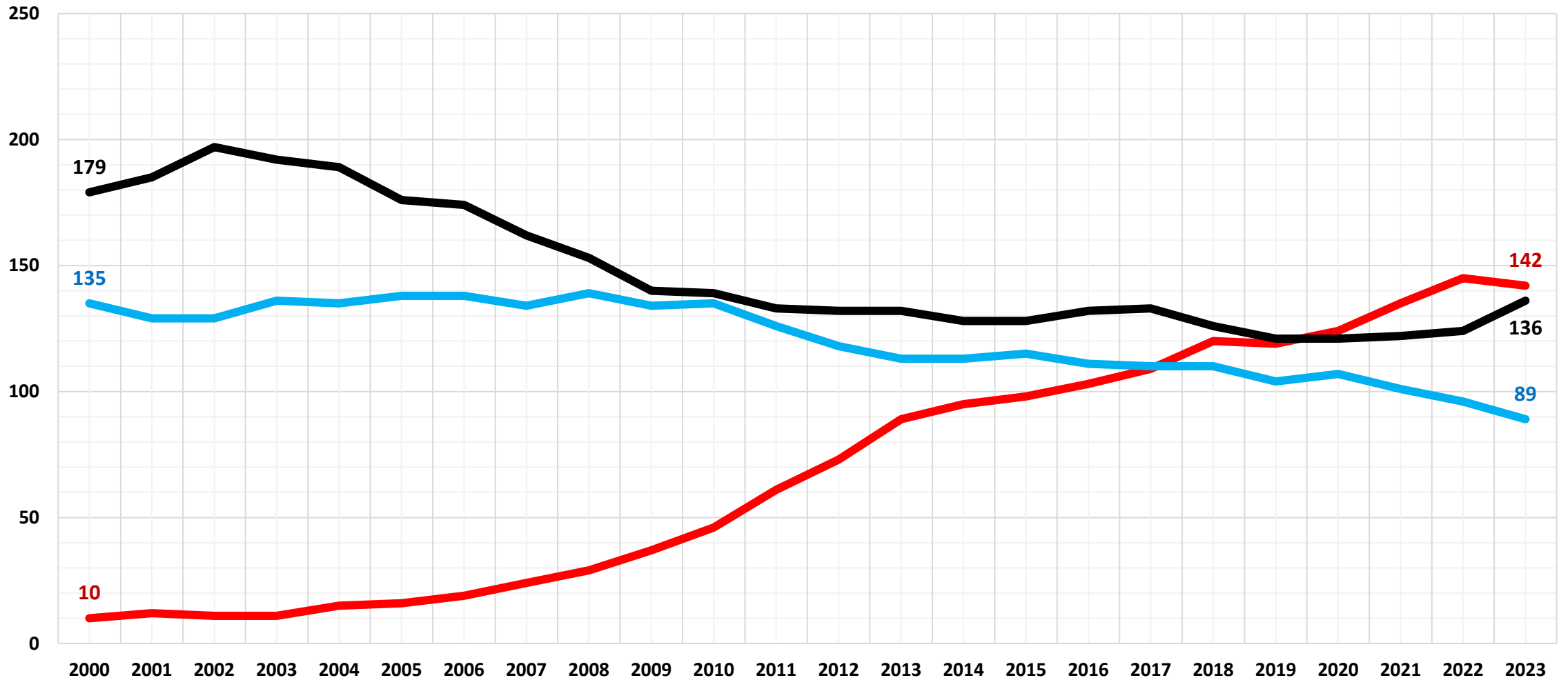
Kereskedelmi mérleg 2000-2023 (millió dollár)

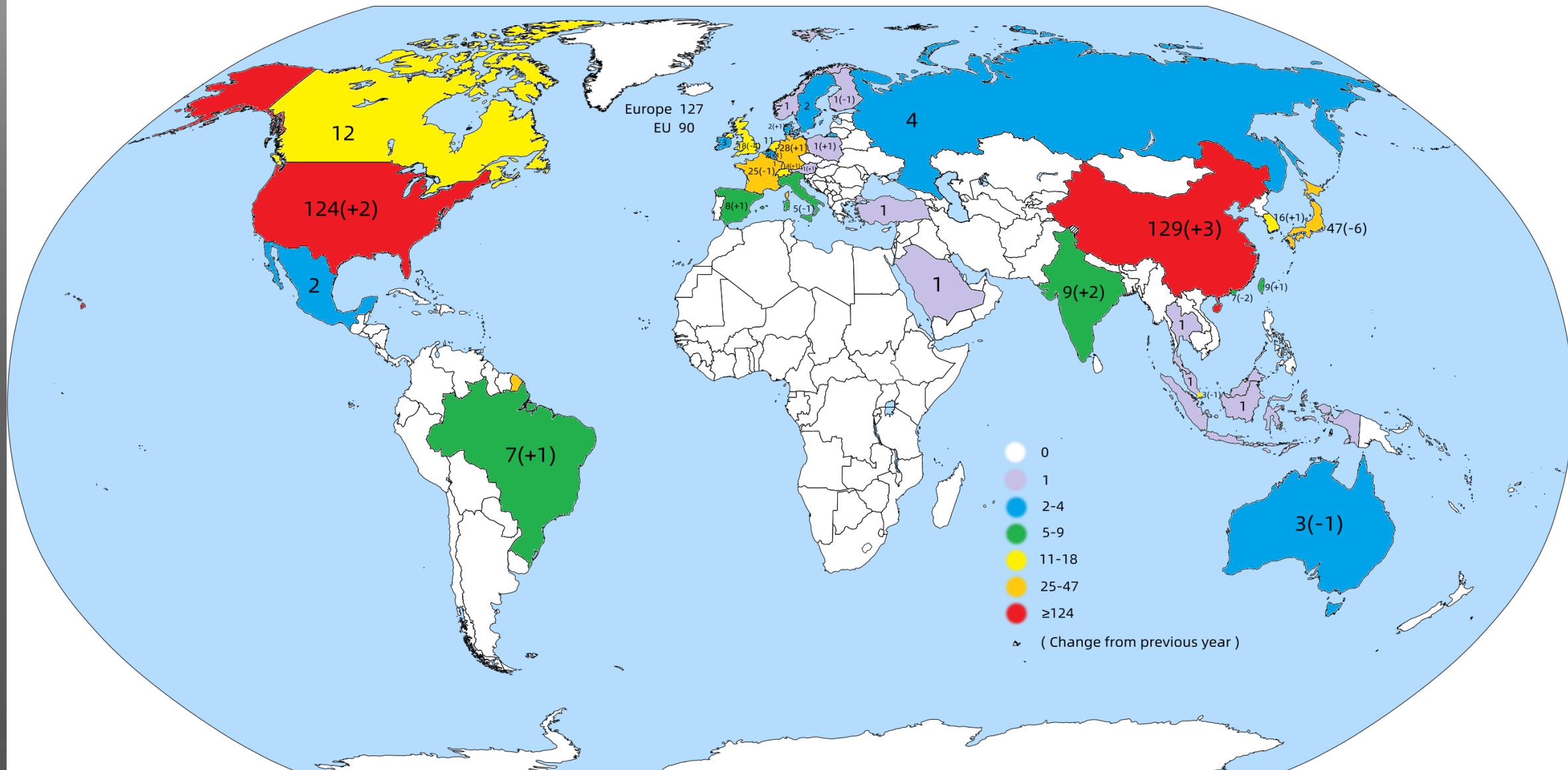
— Egyesült Államok — Kína — Oroszország

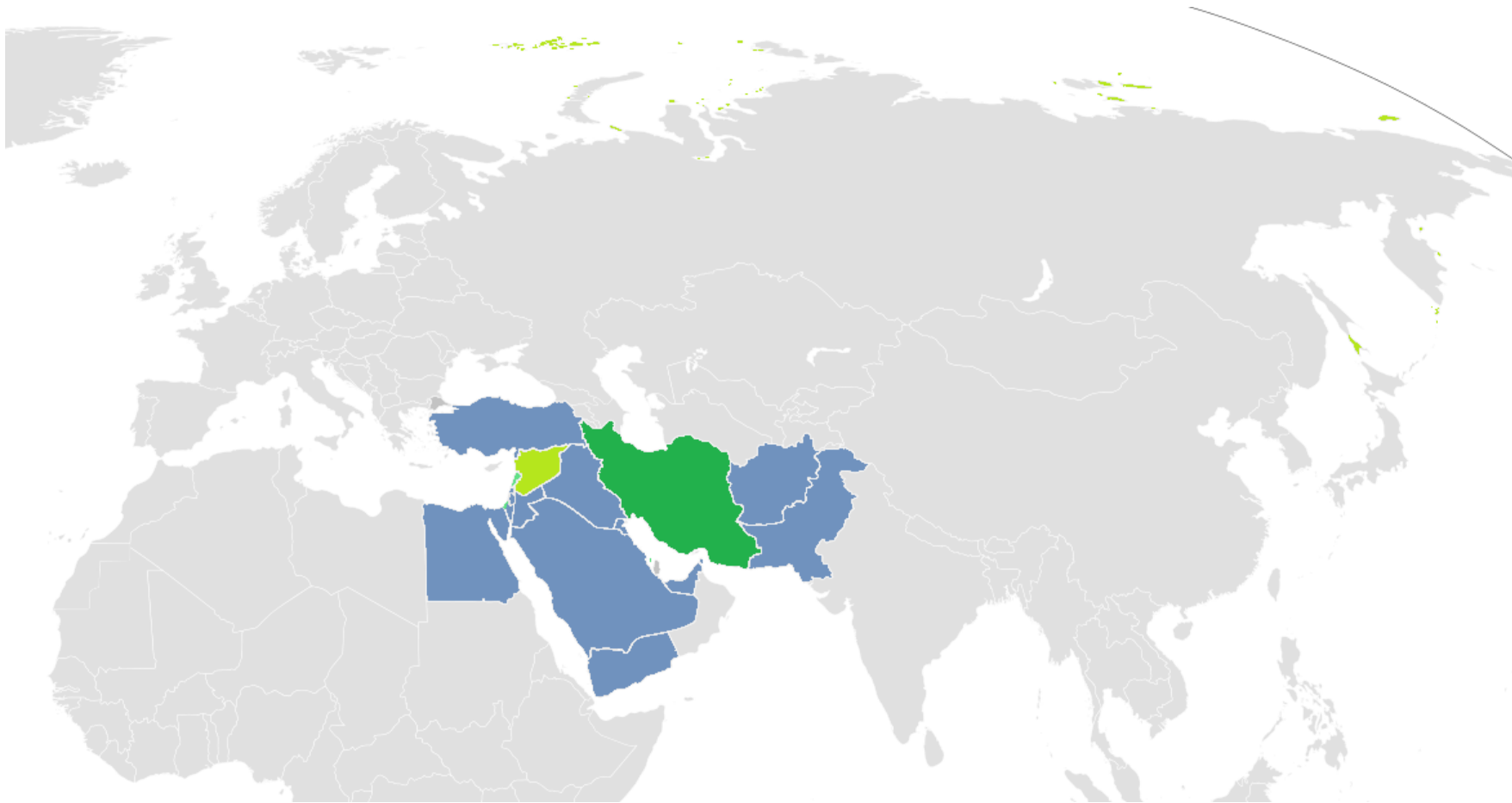
Multinacionális vállalatok száma 2000-2023 (Forrás: Global Fortune 500)

Kína Egyesült Államok EU

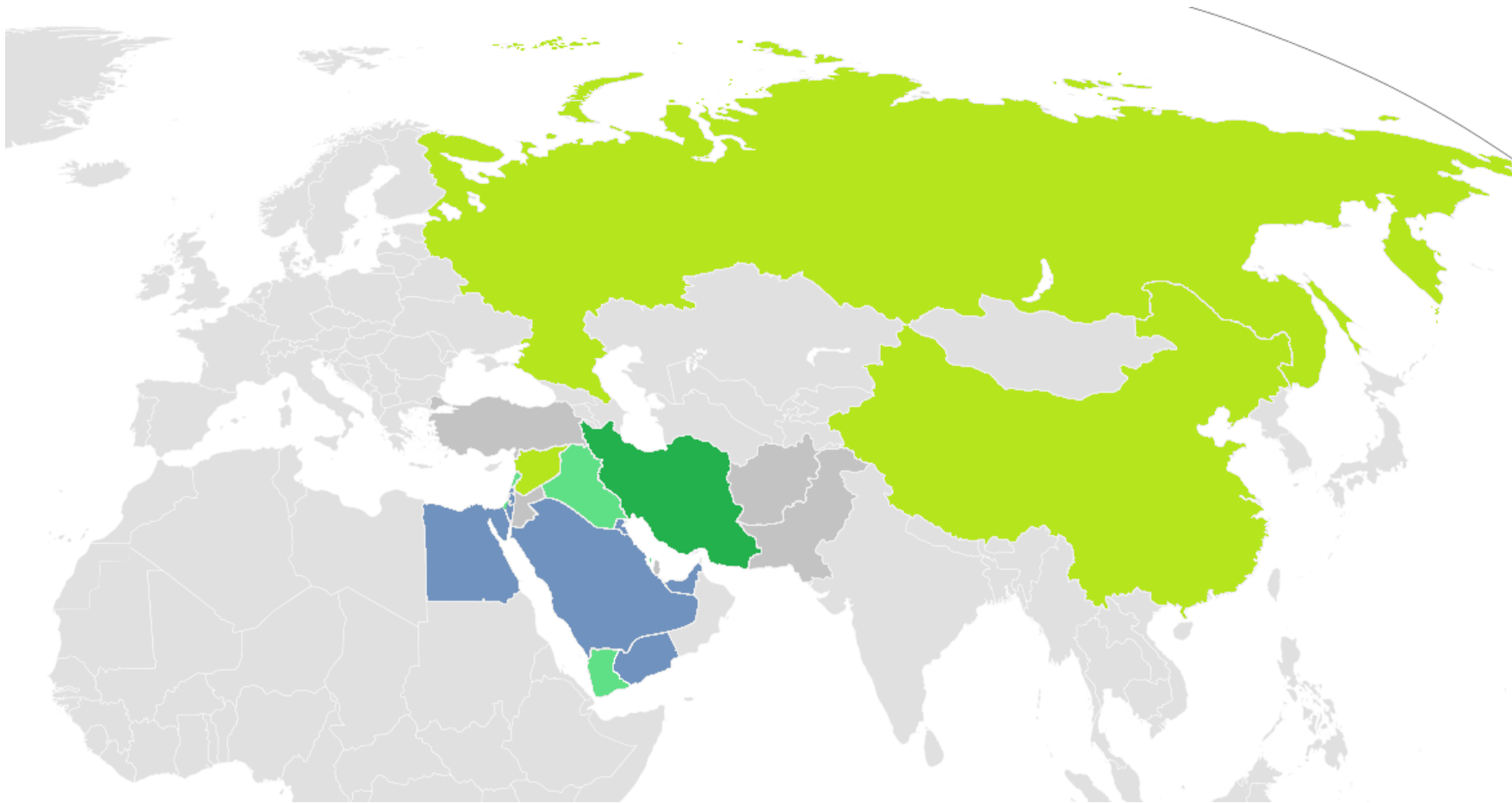

*Irán és az **USA** szövetségesei és ellenfelei 2000-ben*

*Irán és az **USA** szövetségesei és ellenfelei 2020-ban*

A fenyegetések új típusai és módszerei a poszthegeemoniális korszakban

- ***A fenyegetés új típusai***
 - *Hibrid fenyegetések (az államok nyílt katonai fenyegetése nélküli befolyásolása)*
 - *A társadalmak destabilizálása*
- ***A fenyegetés új módszerei***
 - *Dezinformációs (pl. fake news, deepfake)*
 - *Kibertámadások*
 - *A kritikus (energiaellátási, pénzügyi, szállítási) infrastruktúra megzavarása*
 - *Nem állami fegyveresek beszivárgása (pl. a Krím elfoglalásakor Ukrajnában)*
 - *Mesterséges migrációs válság előidézése (pl. a lengyel-belarusz határon)*

A poszthegemoniális világrend dilemmái

- ***Visszatérünk-e a nagyhatalmi érdekszféra-politikához?***
- ***Globálisan vagy regionálisan valósul-e meg a hegemonváltás?***
- ***A hegemonváltás katonai eszközökkel vagy békésen valósul meg?***
- ***Mennyire lassul le, töredezik szét a globalizáció?***
- ***Ellent tudnak-e állni a társadalmak a technológiai diktatúra megteremtésére való törekvéseknek?***
- ***Vonzó-e még a demokratikus integráció?***
- ***Van-e integráció nélküli élet a kis és közepes államoknak a poszthegemoniális korszakban?***

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

uni-nke.hu